

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙ

Брой 2 • год. ХСIV • 29 януари 2014 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

МАРУСЯ ЛЮБЧЕВА ПРЕД ТУРСКИ ДЕПУТАТИ:

Балканите нямат нужда от нови разделителни линии

СТРАСБУРГ

На 14 януари Маруся Любчева, член на Комисията по външни работи на Европейския парламент и член на ЦР на СТДБ, проведе среща с членове на парламента на Република Турция, на която бяха обсъдени въпроси от актуалния дневен ред на отношенията между Европейския съюз и Турция, както и въпроси, касаещи България. Турските депутати запознаха г-жа Любчева с развитието на законодателните процеси, свързани с европейския дневен ред на Турция и стремежа ѝ да продължи с реформите и да намери решение на трудната политическа обстановка в страната. Гостите изразиха задоволството си от отварянето на нова глава в процеса на преговори с ЕС (Регионална политика), и изразиха надежда това да внесе нова динамика в отношенията със

• Кр. Премянов, В. Проданов и М. Любчева на среща с Ханес Свобода

Съюза. На свой ред, Маруся Любчева постави въпроса за имотите на тракийските бежанци в контекста на възобновяването на работата на смесената комисия по нерешените двустранни въпроси между България и Турция, и настоя те, като законодатели, да направят необходимото за

връщането на проблема на дневен ред за турската страна. Г-жа Любчева припомни, че Европейският парламент настоява за това в своя резолюция още от 2008 г., а поради липсата на реален напредък по въпроса, призивът за намиране на решение е включен и в резолюцията от 2012

г. и предстои да бъде включен в резолюцията от 2014 г.

Във връзка с предстоящото приемане на резолюцията на Европейския парламент по доклада на Комисията за напредъка на Турция през 2013 г., Маруся Любчева настоя също турските депутати да обърнат внимание на своите политически лидери, че провокативни изявления като скорошната реч на премиера Ердоган поставят под съмнение суверенитета и териториалната цялост на съседни държави, което вреди на установената атмосфера на сътрудничество в региона. Тя посочи още, че за България такива изявления са силно обезпокоителни и пораждат опасение как такива думи ще бъдат разбрани от турските граждани, и какви настроения ще създадат. В заключение българският евродепутат заяви, че Балканите нямат нужда от нови разделителни линии.

Европейските институции да не си затварят очите

Предлагаме ви изказването на евродепутатката Маруся Любчева, член на Централното ръководство на СТДБ, пред евродепутатите в Страсбург.

Уважаеми г-н председател, уважаеми колеги,

Поставям на Вашето внимание проблем, който предизвиква широк отзвук в повечето балкански страни и който, ако се запази като тенденция, би могъл да създаде напрежение в региона.

Става въпрос за изявлението на министър-председателя на Република Турция г-н Ердоган относно значението за Турция на части от България, Гърция, Македония, Косово и Сараево, като части от бившата Османска империя. Това не е първата подобна публична изява на високопоставен турски политик. Тези изявления са силно обезпокоителни, защото поставят под въпрос суверенитета, териториалната цялост и националното достойнство на независими държави. Това е несъвместимо с установеното мирно развитие и сътрудничество в региона, с политиката на ЕС за разширяване, с толе-

рантността на балканските народи. Такива изявления са в разрез с политическата отговорност, която се носи при една политическа реч на премиер на република, която има статут на страна-кандидат за член на ЕС.

България, както – вярвам – и всички останали страни от региона, не приема никакви опити, дори словесни, които да поставят под съмнение нейната териториална цялост и суверенитет. Категорично се противопоставям на опитите да бъдат въвлечени определени групи от обществата на балкан-

ските народи в нови противоборства и установяване на нови разделителни линии. Съветвам турските политици да използват подходящи послания и символи в своите предизборни кампании, и да не допускат внушения за териториални претенции към други държави, от каквито нито една държава или политическа сила в региона няма интерес. Европейските институции също не трябва да си затварят очите за нарушаването на принципите на добросъседство и регионално сътрудничество.

Среща на председателя на СТДБ с представители на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва

На 21 януари т.г. председателят на СТДБ Красимир Премянов се среща с представители на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва, водени от техния председател ген. (р) Стоян Топалов. На срещата бяха обсъдени бъдещите идеи и инициативи във връзка с честването на юбилеи и годишнини от календара на двете организации в съгласие със споразумението между тях за съвместна дейност и участие в големи национални събития.

Бе подчертано, че през тази година за втори път СТДБ и СОСЗР ще отбележат заедно една от най-светлите дати от историята на България и на тракийското движение – 26 март – Деня на Тракия, както и местни инициативи за патриотичното възпитание и съхранение на историческата памет в съответствие с характера и принципите на двете български патриотични организации.

ТОДОР КОРУЕВ

Вече повече от двайсет години на т. нар. преход у нас скулптурната революция не спира, необяснимата война с паметниците продължава. Мине, не мине седмица и някой български паметник е поруган – един е омазан с боя, друг – нашарен с графити, трети е „преоблечен“, четвърти – ограбен заради метала... Да припомним ли случаите? Протестъри си направиха политическа шега със скулптурната композиция на Любомир Далчев на „Позитано“, а в Благоевград паметникът на Димитър Благоев бе превърнат в Дядо Мраз, „за да размее хората“. Няколко пъти вече вандали ошарват с графити Конниците – както е известен монументът

е минала. Всяка година, когато потомците на тракийските бежанци, се събират на Деня на тракийското дете, празното място на двете бронзови фигурки, се запълва с много цветя, но минават няколко дни и дупката зейва още по – празна. Паметникът за избитите тракийски деца през 1913 г. бе поруган и ограбен. „Децата“ ще се върнат в „Илиева нива“ – в бронз или от камък, с това са се заели ръководството на Община Ивайловград и авторът. Може да се направят фигурите от гранит, да не изкушава мафията на цветни метали. Дотам я докарахме, да мисли първом за крадците, да се съобразяваме с тях!

През миналата година председателят на СТДБ Красимир Премянов внесе предложения

Паметта - в бронз и камък

на Асеновци във Велико Търново. Поруган бе паметникът на братята Евлоги и Христо Георгиеви в Карлово и то от хора под пагон. Върхът на варварството бе опитът „да са изтъргува като скрап и паметта на Левски“, както писа един вестник за откраднатите грифони от паметника на Апостола, които сега патриот-индустриалец изкупува от крадците. Този паметник е светиня и посегателството към него е грях не само на тия, загубили човешката си същност, които откъснаха грифоните, а – на цялото общество.

Войната срещу паметниците не е безразлична на тракийската организация, тъй като тя от самото си зараждане е закърмена с чист патриотизъм, вяност към отечеството и загриженост за неговата съдба. Още повече, че се намериха хора, които посегнаха и върху паметта на двеста убити деца. През 2002 г. паметникът на Илиева нива, шест години след изграждането му, бе осквернен – мародерски бяха откраднати двете бронзови фигури, символизиращи посечените тракийски дечица в злокобната 1913 г. Голямо бе огорчението на жителите на този край, на цялата тракийска общност, естествено потресен бе и скулпторът Емил Пенчев, чийто болка от посегателството още не

• Тодор Корув

да се промени Закона за военните паметници, така че участниците във въоръжените борби и въстанията срещу османското робство преди и след Освобождението на България да имат право на военни паметници. Монументът на „Петрова нива“, например, не се прославя като военен паметник, макар че всяка година там има представителна рота на Българската армия. „Военната памет“ по дминава и участниците в Априлското въстание, въоръжената защита на Съединението, Илинденско-Преображенското въстание, Македоно-Одринското опълчение и др. СТДБ смята, че несъответствията и недомислият в Закона, приет през 2008 г., както и противоречията между него и българската военна история са много и промените в него са неизбежни. Всичко това се прави заради историческата памет – тя се пише не само на книга, но и в бронз и камък.

ГЕОРГИ ПЕТКОВ

КЪРВАВАТА 1913 г.*

СЕЛО ГУГУТКА ОТ ЦАР КАЛОЯН ДО ДНЕС

Бабо, стигнахме до огъня. Огънят, дето е изпепелил и затрил цялото село Арнауткьой, цялото село. От всичките 111 къщи били изгорени 102, а само 9 са били запазени, само турските конаци. Всички останали са били изгорени до основи, останали са само камъни и пепел. Ти това не го знаеш, нали? Защото още в нощта на опожаряването ти вече си била отвлечена, след като си изживяла ужаса в горящата Александрова къща, след като си изживяла трагедията точно там да изгубиш тригодишния си син и никога повече да не го видиш.

Сега ще прочетеш какво и как е станало, ще прочетеш какво е станало и с хората. Те сами ще ти разкажат, макар и да плачат, когато разказват.

Преди тях аз само ще ти пиша какъв план са имали войниците от турската рота и башибозука, какво са свършили и какво още е трябвало да свършат за една седмица:

- да плякосат всичко, което може да им потрябва: покъщнина, храна, дрехи, пари, злато

- да ограбят всичкия добитък от къщите и от полето, за ядене или изпращане в Турция-овце, кози, крави, телета, волове

- да овършеят ожънатите снопи и житото да отнесат в Турция

- да изловят колкото се може повече мъже и малки момчета, с цел ликвидиране и нарушаване естествения прираст сред българите

- да изловят колкото се може млади жени и момичета, с цел поругаване и животинско плътско насищане

- в предварително определен ден и час да запалят и изгорят цялото село, предварителната заръка от най-високо място е била: „От Арнауткьой само пепел да остане!“

- опожаряването да започне от крайните къщи на селото, от всички страни едновременно и огненият обръч постепенно да отива към средната махала

- там, в центъра на селото, предварително да се нагодят 4-5 къщи, в които да бъдат натикани бягащите хора

- след това вратите и прозорците да бъдат заковани с дъски и пирони, къщите да бъдат запалени и всички хора вътре да изгорят живи.

Чудовищен план, бабо, план на изроди. Не само предварително подготвен, но и изпълнен с невиджана до тогава в нашия край свирепост, с изродена жестокост.

Сега ще прочетеш какво разказват и хората, някои от които са били живи участници и свидетели на ужасната трагедия, огнена и

кървава трагедия.

„Цяла седмица башибозукът беснее в селото и навънка по нивите, по полето. Всичко за крадене е окрадено, жетвата овършана и житото износено за Одрин, добитък окраден и къде изяден, къде също закаран в Одрин. А вътре в селото хората всеки ден по много пъти обискирани и ограбвани, търсят пари, злато, дубли, пендари и всичко. Няма оставена кокошка, няма козичка, овца, шиле. Жените пък поругани и разплакани, момичетата също, която къща набележат, няма отърване. Цяла седмица така, цялото село разболяно.

Башибозукът и други работи прави през тази седмица. Приготвя няколко къщи да са готови за покъсно, да затварят в тях по много хора, във всяка къща. Трупа по сайвантите слама, суха трева, сухи вејки, дето са останали от пашкулите, трева, всичко дето може да гори, дъски и прътове отделно не за горене.

Най-голямата подготовка башибозукът прави в Александровата къща. Освен дето трупа същите неща, там прави и други работи. Загражда целия двор и хармана от съседния имот, на Узуна имота. Загражда това пространство с плет, обаче и плетът висок, и коловете още по-високи и много остро изпилени. Оставят само една тясна порта, тясна колкото една стърга, колкото един-двама души да могат да минат, и то с притеснение. Обаче стъргата висока

най-много един метър, ей дотука, до кръста, нагоре също плет и затворено. И ако решиш да минеш навътре или навънка, трябва да се наведеш, иначе прав не можеш.“

„Сега вече почва гаврата с жените, не оставят жена немъчена и момиче не опозорено, цяла седмица. Турците извеждат от къщите жени и моми, вземат ги през нощта и ги връщат сутринта, цяла вечер гавра след гавра, един след друг на една и съща жена или момиче, жал ми е да пиша повече. Преди да ги отмъкнат и друга гавра с жените, докато слязат по стълбите, ги карат бавно, за да могат да ги претърсват за пари, на всяка стълба и турчин, вер пара, дай пари, и ги обарват навсякъде. После цяла нощ гавра след гавра в техните конаци.

„Стигнахме до нашата нива на Керанна тумба на високото. Оттам започва гората и всичко се вижда, вижда се и Арнауткьой. Спряхме да починем и да се успокоим. И изведнъж едни страшни гърмежи и огън в Арнауткьой.

Първи пламнаха Ириковите къщи, само силни гърмежи, бомбени, пък огънят ще речеш до небето. Покъсно разбрахме, че Ириковци имали техни скрити бомби от комитството, даже башибозукът не знаел и не очаквал такова нещо и отначало се разбягал. Ама бомбите много и като гръмнат запалват и другите къщи. Ириковските бяха слепени една за друга и сами се запа-

лиха, после и другите. След Ириковските къщи пламна и цялото село.

Ние погледнахме още малко, хем треперим и плачем, хем доволни, че избягахме и се спасихме живи. След това продължихме за Кетенли.“

„Бяснеят турците, вилнее башибозукът, в черквата има заключени шейсетина души, само жени и деца, дето сами там се скриват, когато нападат къщите да ги отвлечат, да ги отвлечат за гавра.

Башибозукът отначало иска да ги измъкне вънка, обаче те отвътре сами завързват вратите и натрупват много неща да тежат и вратите да не се отварят. Турците тогава опитват да запалят черквата, един път, два пъти, от четирите страни, но не гори, строена е от камък и хоросан без дървен материал. Тука сега селото е добре укрито, никой не може да влезне. Обаче турците се сещат, че те няма да издържат на глад и жажда повече от три дни и нарочно спират да ги закачат, обаче отвънка също завързват вратите. И чакат да видят колко ще издържат гладни и жадни, ама знаят, че няма да е повече от три дена.“

„Другите орди по-малко вътре в селото, ядат и пият до среднощ в няколко къщи техни конаци. След като се натряскали с пиене, още преди съмнало нападат къщите и изкарват хората навън. Трябвало да ги съберат в няколко къщи, да ги заключат вътре и да запалят къщите и живи да изгорят

хората. Който успял да избяга, избягал, но някои още там били разсичани с мечове и саби, разстрелвани още докато ги вадят от къщите. Помногото обаче натъкани в няколко къщи, по трийсет-четирсет души в една къща. Това са Раевата, Гогоджиковата, Александровата, имало и в дюкяна. Най-много имало в черквата, още от три дена по-рано, обаче те сами се укрили в черквата да се спасят от поругаване, защото повечето били жени и момичета.“

„Башибозукът напада селото след полунощ. Едни групи носят тенекии с газ и пръскат къщите, оборите, плевните, вратите, стълбите, всичко пръскат. Други палят къщите, трети убиват с пушки, други колят с мечове и саби, други мъкнат изплашените хора вън. Там пак с пушки и мечове събират ги на групи, намушкват на щикове малки деца, даже и пеленачета има, намушкват ги и ги хвърлят зад гърба си във въздуха. И земята се натрупва с убити и заклани все едно със снопи в жътвено време. Това става на няколко места в селото, но най-голямата група била на хармана пред Александровата къща и на техния двор.“

„Цялото село вече запалено и гори, най-напред крайните къщи, но вече и в средната махала, вече и около черквата. Вътре много хора, вече цели три дена, започват да капят от глад и за вода.

Сега турците палят и черквата, дотука два пъти я палят, но не е горяла, тя

е хоросанлия, сводът е камен и не гори. Сега обаче цялата пламнала, а по-рано не може, защо? Дуварите хем каменни, хем дебели, покривът и той не горят, защото и той е от тикли. А сега, третия път, цялата пламнала.

Как е станало, как е запалена черквата? Отвънка всички стени и навсякъде са напръскани с газ. Пълнят турците отрано още през дена бутилки с газ, после ги хвърлят много силно по стените, те се чупят, всичко се разлива и пръска навсякъде, все едно пръскат с пръскачка, даже и по-много. После трошат прозорците и мятат вътре факли запалени, това са парцали от плат, навързани за дървени дръжки и напоени с катран и газ, много напоени и здраво вързани. И като ги запалиш можеш много време да ги носиш. Обаче като ги метнеш в затворено място, всичко се задушава и не можеш да дишаш, не можеш да гледаш и всичко пламва в огън. И тука сега става същото, хората вътре полудяват и изкъртват вратите, хвърчат навънка да се спасяват.

Обаче някои от иконите, като „Света Дева Мария“ и „Свети Илия“, двете икони бяха запазени съвсем, кой знае как. Сигурно някой може да ги е свалил, да ги е метнал в някой ъгъл на пода и така да са спасени.

Когато бягат навънка от черквата да се спасяват, сега вече започва голямата сеч. Не знаят накъде да бягат, не знаят какъв капан има и всички се насочват към долчинката зад черквата и се опитват по нея нагоре да стигнат до чучура или до сегашните гробища, а от там да се качат горе на Алета, там да се съберат и после да решават. Обаче от горната страна на долчинката гъмжи от башибозук, стрелят и колят, и хората са принудени да се насочват в обратна посока надолу.

Кой успял, успял да се скрие, някои са избити и изколени, водата почервенява в деренцето. Изловили обаче около трийсет жени и деца и ги натъкнали в Раевата къща, други пък наблъскали в Гогоджиковата къща. И на двете места подпират вратите с дървени прътове и ги зачукват с пирони. Това е на втория етаж, а долу под тях в сайванта натрупват изсъхнали черпии и шума, дето са останали от пашкулите, напръскват всичко с газ и го запалват.

Къщата цялата в огън. Пушекът и той нахлува през аралците на дюшемето и става голяма лудост. Всичко се паникьосва, всичко реве и никой не може да мисли. Изкъртват обаче вратите ли, кепенците ли и всички скачат направо на земята, от втория етаж направо на земята.

*Из едноименната книга

■ Бежанци от Булгаркьой

Духовни струни за многострадални мъченици

ПРОФ. ДЕЛЧО ПОРЯЗОВ

Тази година духовни струни прозвучаха за село Гугутка – Ивайловградска община. Началото на това населено място идва от военните конници на Цар Калоян в първите години на 13 век. Звучите от струните се отнасят за историческите събития отпреди едно столетие – за злощастната 1913-та година, превърнали селото в ад, а нещастните населяващи го българи в многострадални мъченици.

В същност духовните струни са словесни думи, записани с букви на хартиен носител. Книгата, побрала ги в своите 258 страници е озаглавена „Село Гугутка от Цар Калоян до днес“, а нейния първи том – „Кървавата 1913 година“. Името на автора е Георги Петков. Както споделя един негов почитател, тази книга е писана „не с мастило, а със сълзи“. Точно и справедливо! Само ще добавя: и с талант. Очевидно природата щедро е запълнила неговата люлка с множество интелектуални дарове.

Сигурен съм, че Георги Петков, действително, е ронил сълзи, когато е описвал трагичната съдба на своите съселяни, на семейството си, и най-вече, на баба си Фила, отвлечена от турци и никога не прегърнала и целунала своя внук. И аз четях тази страшна книга с навлажнени очи, пресъхнало гърло и свито от болка сърце. Оправдавам емоционалното си състояние, защото и моята баба, заедно с внука си е съсечена от турски ятаган на прага на църквата „Свети Димитър“ в село Сачанли, отстоящо само на петдесетина километра от Гугутка.

Пиша тези редове не да рецензирам книгата на Георги Петков. Правя го за да изложя своето възхищение от този великолепен труд, да оповестя накратко неговото съдържание и главно да препоръчам на много тракийци обезателно да я прочетат. Защото словата, посредством които отекват духовните струни на автора, зоват за състрадание и святост, за родолюбие и величие. И още. За да помни родът български своето

изстрадано и героично минало.

Българската обществено-ност следва да бъде удовлетворена, че авторът на „Кървавата 1913 година“ Георги Петков не се е вслушал в съвета на баба си по майчина линия. Тя, баба Мария, научавайки, че нейния внук ще пише книга за жестокия погром през 1913г. и водена от милостиви съображения, как той ще издържи духовно, описвайки трагедията, го моли: „Недей, чедо, недей си разваля душата!... Всичко е кръв, въртене на саби и ножове, сякане на глави, мушкане с кол малки дечица, гнусни, срамни работи с невести и моми. Как ще пишеш това на книга.“ Големият българин, обаче, не се огъва, стоически потиска болката си и художествено разказва за нея на другите. В 12 на брой писма до баба си Фила по бащина линия, вече потурчена, блестящо описва кървавата 1913г. за многострадалното българско село Гугутка.

Турският башибозук, в присъствието на турска рота войници, водени от своя началник „на бял кон“, съставят предварително коварен план за физическото унищожение на село Гугутка. За него, в писмо седмо четем: „Чудовищен план, бабо, план на изроди. Не само предварително подготвен, но изпълнен и с невидана дотогава в нашия край свирепост, с изродена жестокост“ (стр.86). подготвени са църквата и три двуетажни къщи – Александровата, Раевата и Гогоджиковата. Техните дворове са обградени с висок плет и малка стърга (порта), колкото да се провери един човек и то наведен, вратите и прозорците са заковани с големи пирони. В тях насилствено натъкани жени, деца, старци. Страдите се напръскват с газ и следва клечка кибрит. Страдите пламват като факли. Вътре горят живи хора. Който успее да се хвърли през изкъртените врати и прозорци и добере до стъргата, турския ятаган отсича главата му. Черна и тъжна картина. Трудна за рисуване. Мъчителна и за гледане.

В село Гугутка на 21 юли 1913г. – Илинден по нов стил, са изгорени 102 къщи

от всичко 111. В моята книга „Погромът на тракийските българи през 1913г.“, само в пет реда соча, че там са загинали 75 души. Сега Георги Петков прецизно уточнява, че избитите са 92-ма и точно изписва техните имена и фамилии. Насилствено отвлечени в Турция са 6, в това число и бабата на автора – Фила Петкова Терзиева. На стъргата в Александровата къща турски ятаган изтръгва от гърба ѝ и едва не отсича главата на нейния тригодишен син – Петко, бъдещият баща на Георги Петков, автора на разглежданата книга. Потънал в кръв, малкият Петко, затрупан от многобройни трупове, се спасява по чудо, а майка му, красивата българка – Фила е отвлечена за съпруга на виден турски военачалник. Тъжна история. Трудна за разказване. Мъчителна за слушане.

Когато читателят прелисти и последната страница на „Кървавата 1913-та година“, може да се запита: каква е тя – историческа хроника, поезия или увлекателна приказка. За мен тази книга е всичко. Тя е едно творческо произведение, колкото история, толкова поезия и художествена проза. Нейната поява е явление за нашата истори-

ческа литература. Прав е големият родопски интелектуалец Иван Бунков заявявайки директно: „На фона на изключителни бездария, които се низжат като безкраен керван с издадени ръкописи, ахкат и охкат за внимание

в препълнени с приятели служебни зали с коктейли, тази книга е Книга. Носи характер. И се нарежда до нещата на Захари Стоянов, Иван Вазов, до Николай Хайтов.“

От своя страна аз ще добавя. Не само „ахкат и охкат“, но и претендират, че са написали продължение на великата творба на академик Милетич „Разорението...“, появило се още през 1918г. Ако през изминалото столетие е сътворено нещо подобно на него, то това е „Кървавата 1913 година“. И името на нейния автор е Георги Петков. Единствено тази книга може да се сравнява с „Разорението“

на академик Любомир Милетич или с „Морава звезда кървава“ на академик Константин Петканов. Вярно е, че „Разорението“ на Л. Милетич представя геноцида над тракийските българи през 1913г. в цяла Тракия, докато „Кървавата 1913 година“ от Г. Петков същия този геноцид е разгледан в едно единствено населено място – село Гугутка.

И накрая отново апелирам: „Прочетете, непременно прочетете тази книга.“ Знам, че тя ще причини болка. Но съм сигурен, че като историко-литературна творба, тя ще достави и удоволствие. Духовните струни на Г. Петков са сътворили

истински реквиem за трагичната съдба на село Гугутка. От него всеки ще може да разбере, дали трагедията на тракийските българи отпреди едно столетие е обикновено прочитване, каквото правят трудолюбивите селяни, изчиствайки пролетно време вредните плевели от плодородните си ниви, и за каквото я представят някои подмазвачи, пишейки се за историци от голям калибър. Или Кървавата 1913 година, действително е едно чудовищно унищожение на невинни хора, на един етнос – тракийските българи, което цивилизованото световно общество през 20 век назова геноцид.

ВИДНИ ДЕЙЦИ НА ТРАКИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ

Коста Георгиев Костов

ПРОФ.Д-Р ИВ. ФИЛЧЕВ

Роден е на 21 ноември 1877 г. в с. Енимакле, Източна Тракия. След като завършва гимназия получава висше математическо образование в Швейцария. Веднага след това е назначен за учител в Българската гимназия в гр. Битоля, Македония. Там се включва в редовете на ВМОРО, но при разкриване на една афера през декември 1907 г. попада в затвора. Освободен по време на Младотурския преврат през 1908 г., той е назначен за главен учител в Лозенград. На другата година става учител по математика в Одринската българска гимназия „Д-р Петър Берон.“ На

това място остава до началото на Балканската война, когато отново е арестуван и изпратен на заточение в Мала Азия. След Междусъюзническата война К. Георгиев заема длъжността председател на Окръжната постоянна комисия в Гюмюрджина. По време на френското управление на ген. Шарпи той е избран във Висшия административен съвет на областта.

След изтеглянето на френските окупационни войски в края на май 1920 г. К. Георгиев се включва в създаденото Българо-турско правителство и заема поста на министър на пътищата и железниците.

К. Георгиев е един от организа-

торите на тракийското движение в Хасковския регион. През септември 1923 г. по инициатива на Д. Маджаров и К. Георгиев в Хасково е свикан нелегален конгрес на Вътрешната тракийска революционна организация. К. Георгиев е избран за член на Централното управително тяло, а на конгреса на ВТРО и създаването на Комитет за свободата на Тракия през 1927 г. К. Георгиев подкрепя напълно неговата дейност, а по-късно става и подпредседател на ръководното тяло. От 1928 г. К. Георгиев оглавява Върховния изпълнителен комитет на тракийската организация. До края на живота си – 29 август 1932 г. той ръководи и двете организации.

ПЕТА ЯНЕВА,
УЧИТЕЛ ПО БЪЛГ. ЕЗИК
И ЛИТЕРАТУРА, КАЗАНЛЪК

По бащина линия съм потомка на бежанци от Беломорска Тракия, а по майчина – на малоазийски българи. Майката на баща ми, баба ми Петра, на която съм кръстена, е родом от Доганхисар (тя е от големия Чакаловски род), а дядо ми Петко е от Тахтаджик (от рода на Калоянзовци). Селата са от Дедеагачка околия. Докато бяха живи баба и дядо, аз осъмвах и замръквах с разказите за Тракия, за онази Тракия, която те носеха в сърцата си и за която бленуваха ден и нощ. Още тогава си наумих, че като порасна, ще направя всичко възможно да отида и да видя Тракия и Доганхисар. И ги видях! Няколко пъти! Играх хоро на мегдана в Доганхисар. Чувството е удивително!

Знам, че семейството ми има родствена връзка с легендарния Капитан Петко войвода, който също е родом от Доганхисар. Баба много е говорила за това. И аз си мислих, че връзката е само по нейна линия. Но наскоро научих от леля, че майката на Капитана е от Тахтаджик, от Калояновия род (рода на дядо), а се е омъжила в Доганхисар. Селата са съседни.

Баба ми е била 8-годишна по време на турското бягане (така наричаха те събитията по време на Балканската война, свързани с разорението на тракийските българи). За трагедията при Ятаджик (днешният гр. Маджарово) в далечната 1913 година съм слушала толкова много, че ако бях записвала всичко, можех да издам двутомник. Но бях малка и не си давах сметка за това. Чувах от тях, че до Арда при Маджарово са избити повече от 2000 бежанци, че тези, които са минали реката, са се спасили. Че четите на Димитър Маджаров и Руси Славов са помогнали много. Но не можех да си обясня защо в учебниците ни по история нямаше и ред за тези събития. Мислих си: „Не може убийството на 2-3000 човека да е толкова незначителен факт и историците ни да не знаят за това“. Сега знам. Политиката е мръсна работа.

Закърмена с историята на Тракия, аз посещавам често тези български земи с особено чувство. Раната от загубените български територии продължава да кърви, макар и по-слабо. Давам си сметка, че наред с големите исторически личности великани като Капитан Петко войвода, бездарни политически сме имали винаги.

Баба Петра беше удивителна жена. Много чиста и спретната. Всеки ден ходеше облечена като за праз-

Моите тракийски корени

ник. Още помня тъканата и престилка (хута) в бяло и сиво. А забрадката и беше вързана винаги на вълъ (т.е. зад ушите, празнично, а не отпред). В ежедневието жените връзват забрадките си отпред, под брадата. Тя знаеше толкова много и така хубаво разказваше. Хората от село казваха, че е ербап жена и акълния (смела и умна). Имаше поразителна памет. Наред с имената на хората от Доганхисар, тя помнеше с невероятна точност имена на местности, воденици, ниви. Знаеше колко земя са имали и на кои места са били нивите им, разказваше често за воденицата на дядо си, за братята на Капитан Петко войвода. При нея често идваха съседяни да се допитват за това дали няма грешки в годишната на раждане на някои, които си бяха издействали вече специална пенсия. За датите на раждане да не говорим – те бяха произволно избрани (един бил роден по време на коледните пости, друг – когато вършеели или събирали рапката (царевицата). Знам, че и дядо получаваше такава пенсия, но колко е била, дали е била доста по-голяма от тази на местните хора (илирите), не си спомням.

А от доста време се каня да приготвя тракийския специалитет на баба – катми на сач, поляти с бульон от домашна кокошка. Изпечените и изстинали катми се подреждат в тава, нарязват се на ромбчета, върху всеки ромб се поставя по една сварена мръвка от кокошката (дробень, както те му казваха) и така се залива с горещия кокошки бульон.

Това, което си спомням от нейните разкази, е общо взето следното: Когато в зловещата 1913 година в Доганхисар идва новината за намерението на турците, настава голяма олелия. Народът се чуди какво да прави. И тогава пристига коварното известие от гръцкия консул – всички да отидат в Дедеагач, като оттам ще ги изпратят в България. Но той ги излъгва и ги предава на чакащите ги турци.

Когато турците ги подкарват по пътя за Фере, чичото на моята баба Стамо Чакалов успява да избяга заедно с жена си, баба ми и майка и. Това става до черничевите градини на село Бобалар. И оттам право към село Дервент при четата на войводите. Думите му към Димитър Маджаров: „Какво чакате? Народът отиде!“ аз съм слушала от баба си стотици пъти. В знак на

благодарност към този мой далечен роднина народът създава песен: „Стамо от турци избяга, та при Маджара отиде!“ И заедно с четата Стамо Чакалов се отправя към Фере, за да помогнат на бежанците. А моята баба остава в гората заедно с майка си и чинка си. Тя много често разказваше този епизод от живота си. На въпроса ми кой ги е спасил от турците, тя отговаряше: „От турците ни спаси един турчин на бял кон!“ И наистина той ги е видял, но не ги убива, а им казва в каква посока да вървят, за да стигнат другите „гяури“.

Знам от баба, че компактни групи тракийски бежанци има в големите градове – Пловдив, Варна, Бургас, София, Стара Загора, Хасково. Често си позволявах да критикувам баба и дядо защо не са отишли в някой от големите градове, а са се спрели в най-забутаните родопски села, за да се мъчим сега ние с тютюна. А дядо отговаряше следното: Когато неговият баща е идвал от Тракия, минавайки през мерата на моето село (местността Сааджик), видели, че тука има много хвойна и си рекли, че е идеално място за кози. През Сааджик и Чаталка са минали бежанците, все покрай моето село, и са бързали да минат Арда при Маджарово. Реката е била временната граница. И сега си представям керваните с хора, съсипани от умора и страх, изгубили по пътя си

свои близки, да бързат към майка България. И в ушите ми звучи стихотворението „Познаваш ли щастливи бежанци?“

Когато за пръв път посетих Дедеагач (Александрополис) и Доганхисар, си отговорих на въпроса защо бабини са се установили точно по нашите земи. Пътят от Александрополис до Доганхисар прилича поразително на пътя от моето село до Маджарово. Същите завои, същите чукари и

ниски възвишения!

Когато се спасяват от клането, крият се известно време в гората. Някои от близките им стигат до Арда при Маджарово. Други остават за известно време по нашите земи със семействата си. Но Тракия им липсва много. И решават да се върнат отново. Само че какво намират там. Доганхисар е опожарен изцяло. И семейството на баба ми се заселва в Кашлъкьой, където остава до 1926 г., а за семейството

на дядо – не си спомням. След уреждането на международните отношения с Гърция, след преместването на границата до Свиленград, си идват отново.

В момента се опитвам да проуча някои подробности от настаняването им в нашите села, но по обясними причини срещам много трудности. Каквото и да е било обаче, държавата ни е в дълг към потомците. Дълги години тези героични страници липсваха от учебниците, този период от историята ни се спестяваше. Давам си ясна сметка каква роля изигра филмът за Капитан Петко войвода. Преди него много хора не бяха чували дори, че има тракийски бежанци, а за съдбата им не се знаеше нищо.

ПИШАТ НИ

Ще ни разберат

СТЕФКА ПЕТРОВА, АХЕЛОЙ

Аз съм потомка на тракийски бежанци от Източна Тракия. От Тая Кадън, Чаталджанско, Деркос от клона на майка ми. От Ахъркьой Везенска околия и Голям Дервент Софлийско от страна на баща ми. В целия си съзнателен живот съм се чувствала и живяла като потомък на моите деди от Тракия. А да си тракиец в България е много трудно, защото нас, тракийските българи, ни обединява нещо, което другите не разбират. Ние трябва да отстояваме родовата си памет, паметта на дедите си, които са оставили всичко най-мило и ценно. Цената, която са платили за свободата и живота си е огромна. Дедите ни дойдоха в днешна България с едничка цел да съхранят българската си вяра и правото да се наричат българи. Ние, техните потомци, бяхме възпитани в техните

ценности. В отговор на несбъднатите им желания да се върнат до родните места, ние правехме екскурзии до тях, за да търсим корените си. В тази атмосфера бе създадена и идеята за Еврорегион Тракия. Но това може да бъде разбрано само от тракийските българи, които все още живеят с тяхната бежанска съдба и неволя. Едновременно с посещенията до родните места ние се запознахме и с отношението на местните, които сега живеят там. Културният обмен е на лице. Това хората го разбират, защото директно участват в него. Аз мисля, че и Проектът за Еврорегион Тракия ще бъде разбран и приет от хората, щом се даде информация за същността му.

Не се плашете от негативните реакции, ние обикновените тракийци отдавна сме свикнали с тях. Но благодарение на силния дух, наследен от нашите деди, успяваме да се съхраним.

ПОЧИНА ПРОФ. ДОЙНО ДОЙНОВ

На 83-годишна възраст на 11 януари почина един от видните български историци – професор Дойно Дойнов. Той е сред именитите изследователи на Българското Възраждане, на националноосвободителното движение и делото на Васил Левски. Проф. Дойнов посвети голяма част от живота си на изучаване на живота и делото на Апостола на Свободата. Като председател на общобългарския комитет „Васил Левски“ професор Дойнов се превърна в обидителна фигура, която даваше сили, енергии и идеи да пазим делото на Апостола.

Роден е през 1929 г. в село Буново, Софийско. Професорът е дългогодишен преподавател в Художествената академия и Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Оглавявал е Археологическия музей при БАН и е бил председател на Главно управление на архивите при Министерския съвет. От 1991 година е председател на Общобългарския комитет „Васил Левски“. Близки, приятели и колеги се простиха с проф. Дойнов. Венец поднесе и председателят на СТДБ Красимир Премянов.

ДОЦ. ЛИЗБЕТ ЛЮБЕНОВА

Обект на изследване в тази статия е съдбата на село Курфали, Силивренска околия, която е доста интересна заради взаимозависимостта между етнос и религиозна принадлежност. Преди Балканските войни село Курфали е населено с гърци и българи, като във вероизповедно отношение всички са в лоното на Цариградската патриаршия. По тази причина след войната населението не е подложено на геноцид от страна на турските власти, както това се случва с останалите български села в Тракия, които са основно прочистени.

След Първата световна война би трябвало да се очаква едно също така толерантно отношение към населението в него, защото България и Турция са съюзници по това време и търпят еднакви наказателни мерки от държавите победителки по Версайската договорна система. След войните на Кемал Ататюрк срещу Гърция и масовото изселване на гръцко население от Анадола, по силата на конвенция за размяна на население между Турция и Гърция, започва депортиране на гърците и от Източна Тракия, които трябва да отстъпят място на турски бежанци. При заминаването на гърците, българите в селото се отричат от Патриаршията и на 4 октомври 1922 г. преминават под ведомството на Българската екзархия. В желанието си селото да стане чисто турско, правителството прави опит заедно с гърците да изсели и българите. Благодарение на Смесената гръцко-турска комисия населението е върнато в родното им село, но натискът за ликвидирането на българщината в него не само че не прекъсва, а напротив – не престанно се засилва, докато не се постигне желанието от турците резултат.

Държим да уточним, че след смъртта на Екзарх Йосиф в периода 1924–1936 г., екзархийското ведомство се поема от неговия заместник митрополит Борис Охридски. След промяна на религиозния статут на селото, на 7 януари 1923 г. в Курфали за първи път стъпва екзархийски свещеник, а около година по-късно е открито и първото българско училище. Според статистика от

СЪДБАТА НА СЕЛО КУРФАЛИ СПОРЕД ЕКЗАРХИЙСКИТЕ АРХИВИ

23 юни 1924 г. училището има 2 отделения с 55 ученика, една учителка и един турчин, за задължителното преподаване на турски език. На църквата и училището обаче не им е съдено да просъществуват дълго.

През 1924 г. турските власти затварят българското училище под претекст, че няма позволително за него. От страна на Екзархията са предприети мерки за издействане на такова, но е получен отговор, че хората в селото са гърци и подлежат на изселване. Тогава Борис Охридски се обръща към Смесената турско-гръцка комисия по изселването, която приема доводите му, че това са българи-патриаршисти, които вече са преминали в лоното на Българската екзархия, поради което не подлежат на никакво изселване.

От писмо на екзархийския заместник с дата 25 януари 1926 г. № 54 до МВ-нРИ научаваме, че в Чаталджански окръг са останали само две български села – Курфали и Деркос. Първото брои около 100 български къщи, но независимо от това турското правителство продължава да търси аргументи срещу отварянето на българско училище в селото, водено от идеята да не допуска съществуването на чуждо етническо население в един район с ключова военна отбранителна линия като Чаталджа.

В Курфали след срива на училището, идва ред на храма. През м. октомври 1926 г. Чаталджанското окръжие е припадено в административно отношение към Цариград. Валията използва това като претекст да забрани пребиваването на български свещеник и певец в енорийския храм. На 25 октомври 1926 г. митрополит Борис Охридски пише писмо до вилаетското управление в Цариград, в което обвинява чаталджанския каймакамин, който забранил в с. Курфали да пребивава не само свещеник Стефан Рашков, но и църковния певец Антоний

Костов. По силата на тази забрана местната полиция принудила свещеника да замине за Цариград, а певеца – за родното си място – Одрин, независимо че двамата в продължение на две години и половина извършват богослужение в българската църква в селото с разрешението на бившето Чаталджанско вилаетско управление. Започва преследване и срещу сина на свещеник Ст. Костов, тъй като последният става български поданик.

Аргументите на вилаетското управление, че свещеник Стефан Рашков е чужд поданик и като такъв не може да пребивава в друга държава, са несъстоятелни, защото църковният певец А. Константинов е турски поданик.

За да ги лишат от доказателства, властите им отнемат документите. Това дава повод на владиката Борис на 29 декември 1926 г. да отправи поредното си искане да се допусне временно поне за Рождество Христово и последващите християнски празници селото да не се лишава от богослужение и двамата прогонени българи да се завърнат, макар и за няколко дни. При явното турско беззаконие този път той се позовава само на съвестта на валията, който обаче му отговаря, че не може да поеме такава отговорност върху себе си. От това става ясно, че разпорежданията идват от високо място.

Драмата в с. Курфали продължава и през следващата 1927 година, когато църквата остава затворена. На 29 януари 1927 г. вземайки повод от няколко смъртни случая в селото, Екзархията иска разрешение свещеникът да отиде само за два-три дни, за да опее покойните и да ги погребее. Валията обаче и този път отказва да разгледа такрира.

Турските власти се възползват от обстоятелството, че българите от селото са вписани в държавните регистри като „рум-ортодокс“ или „християнин“ и на базата на това правят опит да ги изселят в Гърция. Благодарение на протеста на гръцките представители в Смесената комисия по изселването, тези селяни са върнати по родните си места. На свой ред въпросната комисия дава ново тълкувание на понятието „рум-ортодокс“, според което „това понятие е чисто религиозен термин и обхваща всички жители, които в духовно

отношение принадлежат на Гръцката патриаршия, без разлика на тяхната национална принадлежност“. Тревогата на Борис Охридски е, че въз основа на това определение в близко време ще се реши въпроса с всички духовни организации под ведомството на Вселенската патриаршия.

През 1928 г. българите в селото намаляват на 80 семейства за сметка на турските мохаджири, които се настаняват в него. Властите се възползват от това и в двора на църквата е настанено турско училище. През м. март 1928 г. Борис Охридски подготвя молба, която е връчена на валията от името на селяните, с която го молят да разреши на цариградския свещеник иконом Ст. Костов да замине за селото им, за да служи на предстоящите Великденски празници. По този повод се образува официална преписка, която се движи между различните инстанции повече от два месеца. Това едва ли е случайно, тъй като в крайна сметка вилаетското управление съобщава, че

преписката се е изгубила и не могла да се намери. Тогава Екзархията прибегва до нестандартни методи на въздействие, като използва услугите на един влиятелен турчин, който в навечерието на празниците да склони валията да допусне в селото свещеника само временно. И този път валията отговаря, че по никой начин няма да удовлетвори искането – явно защото аргументите не са били в достатъчно количество...

На 30 април 1928 г. селяните подават молба направо до Министерството на вътрешните работи в Ангора, в която молят един от цариградските български свещеници – турски поданик, да ги обслужва в духовно отношение. И тази молба не дава никакъв положителен резултат.

Според Борис Охридски „лишени от църква и училище и намиращи се под постоянната угроза да бъдат всеки момент изселени, тези няколко десетки български семейства преживяват големи морални терзания. В продължение

на повече от две години те са принудени да погребват мъртавите си без свещеник и опело, като че ли заравят някоя мърша, а не човешки труп. Браковете се сключват само по граждански ред, без благословение на църквата, а новородените деца остават некръстени и така някои от тях умират. Всичко това е много тежко поносимо за едно селско население с добре запазено религиозно чувство, като българите от това село“ – казва той.

Според владиката угрозата произтича от твърдото решение на властта да ликвидира българския елемент в селото, от конвенцията за размяна на население според която на изселване подлежат всички православни гърци от турска Тракия, което умишлено се тълкува като етнос, а не като религиозна принадлежност. На празни остават уверенията на селяните, че те вече са екзархисти, защото това се възприема само като тактически ход за спасение.

Продължава в следващия брой

В навечерието на Рождество и Нова година

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

На 21 декември 2013 г. членовете на Софийското дружество „Тракия“ се събраха в Тракийския дом на своята традиционна коледно-новогодишна вечер. Председателят на дружеството Николай Димитров откри срещата, като приветства с „Добре дошли!“ тракийци и родопчани, изпълнили празнично украсената зала с пожелания за здраве, дълголетие, добро настроение и самочувствие, весело посрещане на празниците, мирна, успешна и благодатна Нова 2014-та година. Мария Йорданова от ръководството на клуб „Родопи“ припомни старинните народни обичаи и обреди, свързани с посрещането и отпразнуването на един от най-големите и светли християнски празници – Рождество Христово.

За празничната вечер бе подготвена богата литературно-музикална програма. Първи се представиха петима възпитаници на певческата школа „Стефан Кънев-Калинка Згурова“. Младите таланти – изпълнителката на народни песни Георгия Райкова и гадуларят Мартин Владимиров (дуо „Рукатка“) изпълниха тракийски и шопски народни песни. Заедно с Даниел Георгиев възпроизведоха обичая „Посрещане на коледарите на Бъдни вечер“ с истинска ритуална погача и коледен кравай дариха коледарската група, която изпя коледни песни и изрече характерната за празника благословия.

Вокалното трио от ученици от 135-то училище в кв. „Кремиковци“ и техният ръководител Георги Георгиев изпълниха великолепно коледни и народни песни от различни краища на страната.

Голямата поетеса и писателка д-р Елена Алекова поздрави присъстващите с авторското си стихотворение „Дете на Бога“. Майсторът на родопската каба гайда Константин Герджиков изсвири тракийски и родопски мелодии. Народната певица Веселка Стамболиева притаи дъха на публиката с прочутия странджански хит „Калиманко Денко мари“ и с китка родопски хороводни песни в съпровод на акордеон.

Великолепен финал на празничната програма бяха странджанските песни на прекрасната Калинка Згурова, любимката на публиката, аккомпанирана от виртуоза-акордеонист Йордан Драганов.

Благодарни тракийци и родопчани наградиха с възторжени овации всички изпълнители. Оживление в залата внесе пристигането на Дядо Коледа с праметнат на гърба червен чувал с подаръци. С тях той награди изпълнителите и късметлиите от коледната и новогодишна томбола, подготвена от Божана Богданова.

Празникът продължи с неизменната трапеза с вкусни домашни погачи, баници, специалитети, сладкиши, червено вино и много наздравници и благопожелания за здраве, весела Коледа и спорна и щастлива 2014 година.

Председателят на СТДБ се среща с военния министър

На 28 януари т.г. председателят на СТДБ Красимир Премянов се среща с министъра на отбраната Ангел Найденов. Бе обсъдена организацията и провеждането на Деня на Тракия – 26 март, както и други важни и значателни дати и събития от историята на тракийското движение и на България.

Сърбия започна историческите преговори за членство в ЕС

21.01.2014

Сърбия започна официално преговори за присъединяване към ЕС, съобщиха световните информационни агенции.

Сръбският премиер Ивица Дачич коментира, че ЕС „е не само целта, но още и средство, чрез което ние ще модернизираме нашата държава“.

Преговорите ще продължат около шест години, докато Сърбия успее да преведе своите институции и закони в съответствие с европейските изисквания, сочат предварителните прогнози.

Евангелос Венизелос, министър на външните работи на Гърция, която председа-

телства ЕС, връчи на висшите сръбски официални лица ключовите документи на ЕС за преговорите, в които се подчертава, че Сърбия е постигнала нужната степен на съгласуваност с критериите за членство.

Главният водещ фактор за започването на преговорите е Александър Вучич, лидер на най-голямата партия в управляващата коалиция, коментира ББС. Според Вучич присъединяването към ЕС е единственият сигурен начин за трансформиране на страната след почти две десетилетия на конфликти, международно ембарго и икономически проблеми.

„Ако ние не се променим, ако ние не направим нещо, за да установим върховенството на закона, ако ние не направим много други промени в социалните си системи, няма как да имаме успешно бъдеще“, коментира Вучич пред ББС.

Посланикът на ЕС в Сърбия Майкъл Дейвнпорт коментира, че Сърбия е направила голям прогрес през последните 3-4 години. Страната е поставила много по-силно ударение върху регионалното сътрудничество и в частност прави опит да реши проблемите си с Косово, смята посланикът.

Оценката за започващите

преговори е, че това е „исторически акт“, който е от полза на Сърбия, региона и Европа, тъй като разширява демократичния ред и ценностите на ЕС и укрепва стабилността.

В продължение на години балканската държава беше изолирана от международната политическа сцена и сега е нетърпелива да започне ис-

торическия процес на преговори за присъединяване към ЕС. Надеждата е, че Сърбия бързо ще се възползва от тази стратегическа ориентация, за да оздрави боледуващата си икономика, отбелязва Франс прес.

„Стигнахме до края на много труден процес. Сърбия иска преговорите за присъединяване да бъдат бързи и качествени“, каза по-рано през седмицата премиерът Ивица Дачич, който ръководи сръбската делегация в Брюксел.

Според сръбския главен преговарящ Таня Мишчевич

преговорите започват с най-трудната тема, тази за правосъдието. „Имам чувството, че съм на волана на Ферари, чийто двигател е задвижен и сега набира скорост“, заяви тя, изразявайки нетърпение-то си.

Сърбия получи официален статут на кандидат за членство през март 2012 г., но Брюксел обяви отваряне на преговорите над година по-късно. Това стана през април 2013 година, когато Сърбия постигна „историческо споразумение“ за нормализиране на отношенията си с Косово.

Възходът на евроскептичните партии и кризата на доверието

След екзистенциалната криза на еврото от 2012 г. през 2013 г. имаше относително икономическо спокойствие. Започна обаче да се очертава една друга криза: възходът на евроскептицизма и срывът на политическото доверие.

В целия Европейски съюз политическите осъзнаха, че повече не могат да се отнасят към партиите, които наистина не харесват ЕС, като към периферни движения.

На изборите за Европейски парламент през май 2014 г. рекорден брой места се очакват да получат крайнодесни, националистически или евроскептични партии.

Това е разнородна група, но общото им оплакване е, че „Брюксел“ „диктува“ живота на хората, без те да могат да направят кой знае какво. Проучванията на общественото мнение през 2013 г. показваха, че повечето френски и холандски места в европарламента може да бъдат заети от крайнодесния френски Национален фронт и холандската антиимигрантска Партия на свободата.

Трудно е да си представим по-голямо и символично връщане назад: и двете страни са сред държавите основатели на ЕС.

Марин льо Пен, лидерката на Националния фронт, и Герт Вилдерс от Партията на свободата – двама от най-ловките лидери в евроскептичния лагер, се зарекоха да създадат паневропейска „патриотична“ партия.

В нея казаха, че ще се включат и други подобни партии от Австрия (Партията на свободата), Белгия

(„Влаамс беланг“), Италия (Северна лига) и Швеция (Шведски демократи).

Ако успеят да съберат 27 евродепутати от седем страни, тези партии ще могат да сформират официална политическа група в парламента на ЕС, която ще има право на финансиране и на председателски постове в парламентарни комисии.

Очаква се за пръв път в европарламента да влезе гръцката неонацистка партия „Златна зора“, а унгарският ѝ еквивалент „Йоббик“ вероятно ще увеличи броя на евродепутатските си места.

Евроскептичната Партия на независимостта на Великобритания би могла да излезе напред във вота през май. Евроскептичната финландска партия „Финландците“ е на второ място по обществена подкрепа, а Датската народна партия е третата по големина в страната. Дори в Германия има нова евроскептична партия – „Алтернатива за Германия“.

В същото време общественото доверие в ЕС е рекордно ниско. Проучване през пролетта на 2013 г. показва, че броят на хората, които не вярват на

европейските институции, е нараснал драстично между 2007 и 2012 г. Най-осезаема е била промяната в Испания – от 23 на 72 процента.

Обща тема е враждебността към имигрантите. Но на европейско ниво, където хората са склонни да се съсредоточават върху техническото спазване на европейските правила, рядко се решават въпроси, свързани с психологията и политиката на миграцията.

Има и други проблеми. Икономическата криза принуди страните от ЕС да предоставят на Европейската комисия мощни нови инструменти за наблюдение на бюджетите на държавите членки.

Промяната, която има дълбоки последици за националния суверенитет, беше направена без почти никакъв публичен дебат на национално ниво. Националните избори идват и си отиват, без почти да се споменава ЕС, дори в Германия, която плати най-много, за да спре срива на еврото.

Политиците освен това продължават да играят старата игра, при която приемат нещо непопулярно в Брюксел и след това работят срещу него у дома.

ЕС навлиза в 2014 г. в особено състояние: той се бои от възхода на евроскептицизма, но не е способен да намери убедителна контрагеза.

Предоставя повече правомощия на Брюксел, но не и демократичен мандат. Всичко това не предвещава нищо добро за мобилизиране на младите избиратели, от които се очаква да отидат до урните през май.

Британски компании търсели работна ръка в румънското посолство в Лондон

Едва около 25 румънци са пристигнали във Великобритания през първите две седмици след отмяната на ограниченията на трудовия пазар. Това заявява румънският посланик в Лондон Йон Жинга пред британския в. „Телеграф“, цитиран от БТА. По думите на посланика досега 10 британски компании са потърсили контакт с посолството с намерение да наемат румънци.

Точни данни за броя на румънците и българите, които са пристигнали във Великобритания, не се водят редовно от британските власти. Според Жинга обаче данните от Холандия, която също отвори трудовия си пазар от 1 януари, сочат, че очакваният наплив не се е състоял. През първите десет дни 21 румънци и 15 българи са се регистрирали в общини в Холандия съгласно директива на ЕС, според която всички държави членки могат да изискат новопристигналите да се регистрират. Великобритания не прилага тази практика.

„Не виждам каквато и да било причина, поради която Холандия да е по-малко привлекателна от Великобритания, като географската близост е в полза на холандците“, казва румънският посланик в Лондон. Жинга посочва още, че вместо да се опасяват от очаквания наплив на имигранти от Румъния и България, британските компании ги приветстват.

„Британските компании са обявили в момента 5000 длъжности за румънци, които да запълнят дупките в трудовия пазар за постове, изискващи висока квалификация“, казва той.

Посланикът изтъква, че в момента Румъния се опитва да предложи на румънците причини да останат или да се завърнат в Румъния, за да се запази икономическият растеж на страната – 4,1 процента през последното тримесечие, което е най-високото в ЕС равнище.

„Свободното движение на хора обаче е фундаментален стълб на Съюза и европейските граждани имат правото да решат къде да живеят и работят в пределите на ЕС“, допълва Жинга.

Преди това в изказване пред „Файненшъл таймс“, цитиран от БТА, министърът без портфейл Кенет Кларк отхвърли твърденията на премиера Дейвид Камерън, че разпоредбите на ЕС са довели до „огромна миграция“ на чужденци, добавяйки, че миграцията от Европа не е „неприемлива“.

„Просто не смятам, че е вярно, че ЕС е отговорен за неприемливи вълни на миграция“, заяви Кларк. По думите му чужденците са направили Великобритания „по-вънлуваща и по-здрава“.

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Излезе от печат сборникът „Разорението и прогонването на българското население от Тракия и настаняването на бежанците в Хасковския регион“. В него са поместени доклади от състоялата се през септември регионалната научна конференция под патронажа на областния управител на Хасково. Организатори на проявата по повод 100 годишнината от Балканската война бяха Тракийският научен институт, Тракийското дружество „Георги Сапунаров“, читалище „Заря“ и Регионалното историческо дружество „Клокотница“ в Хасково. Конференцията бе последвана от кръгли маси в Ивайловград, Маджарово, Свиленград и Тополовград.

В изданието са публикувани докладите на проф. Светлозар Елдъров, ст.н с д-р Георги Граматиков, д-р Ваня Стоянова, д-р Стефан Димитров и други изследователи. Бежанският въпрос в ново и най-ново време, разглеждан в учебниците по история в българското училище, е темата на хасковския историк Ангел Попов. Тракийският

Сборник събра доклади от хасковски научен форум

деятел Димитър Шалапатов описва детайлно пътя на спасението през 1913 г от местността Курбалъка в Догахисарския балкан до Ятаджик (днес Маджарово). По този маршрут няколко пъти той организира поход за потомците на тракийските бежанци.

Припомняйки завета на тракийци „Не забравяйте, но не отмъщавайте“, проф. Елдъров пише: „Днес този лозунг трябва да се обърне: „Не отмъщавайте, но не забравяйте“. Никой в България днес не мисли за отмъщение, но и нищо от преживяното от тракийските българи през 1913 г не бива да бъде забравяно“.

„Ние, потомците на тракийските българи помним и ще предаваме на нашите деца тези героични за нашата история и срамни за тогавашната политика на Балканите и цяла Европа събития. Като съхраняваме историческата памет, ние призоваваме потомците да извлекат поуки от историческите събития“, пише в предисловието Кирил Сарджев, председател на Тракийското дружество в Хасково.

Съставител и редактор на сборника е д-р Красимира Узунова, главен уредник

в Регионалния исторически музей в Хасково. Издаването му е подкрепено финансово от Министерския съвет и Министерството на отбраната.

Хасковските тракийци почетоха столетница

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

101 години навърши Надежда Янкова от Хасково. Родена е през далечната 1913 г в село Малък Дервент, Беломорска Тракия. Когато е била на 9 години, семейството ѝ е било принудено да напусне родното място и да се засели в Пелевун, Ивайловградско. Там по-късно създава семейство, раждат им се три дъщери. Трудолюбивата фамилия отглежда тютюн и копирени буби.

Днес тракийката-столетница, която живее в Хасково, се радва на шестима внука, шестима правнука и четирима пра-правнука. Членове на голямата фамилия живеят и в Германия и САЩ.

На рождения си ден баба Надежда получи поздравления от председателя на Тракийското дружество в Хасково Кирил Сарджев. Той и връчи знак на признателност, че е съхранила тракийския дух през годините. Рожденичката получи и икона на Св. Богородица с Младенеца. Няма рецепта за дълголетие, осланям се на Бог“, каза Надежда Янкова, целувайки иконата.

В Хасково празнуваха Бабин ден

КИРИЛ САРДЖЕВ

По стара традиция и тази година в деня на Родилната помощ – 21 януари, наречен (Бабин ден) ТД „Георги Сапунаров“ и НЧ „Тракия – 2008“ Хасково, отбелязаха празника. И както е редно за такива тържества, гости за празника бяха над 50 тракийки от дружеството и читалището. Ентусиазмът на жените беше толкова голям, че няколко дена пре-

ди датата те бяха натъкмили ритуалните пособия за празника, като медено бакърче, менче, здравец, цветя, украси и др.

Тон за доброто протичане на тържеството даде Анета Георгиева – секретар на читалище „Тракия – 2008“ – Хасково, която заедно с Мария Бойкова изпълниха ритуала – обредно поливане и миене на ръце на бабата. После Мария Бойкова хвърли водата нагоре и изрече благосло-

вията „Колкото са капките, толкова да е здравето в къщата“ и подскочи нагоре, за да са пъргави децата“. Този малък ритуал припомни на много от жените в салона радостните им мигове в младините при раждането на рожбите им. Бликналите сълзи в очите им бяха израз на вълнението, което ги обхвана. Ученичката Мария Бакалова изпълни кратка музикална програма.

Събитието отразиха и местните вестници, сайтове

и телевизия, които намериха за своите репортажи много добри събеседници сред присъстващите жени. И както подобава след зрелищния ритуал последва весела трапеза за присъстващите.

Явно приготовленията за празника от жените са били големи, защото масите бяха отрупани с различни ястия.

Хубавото настроение продължи над 2 часа и завърши с хубави български хора.

Абонаменти за в. „Тракия“				
пощ.код	насел.място	аб.	полугодие	общо бр.
1000	София	37	9	46
2000	Самоков	3		3
2200	ЦУ		3	3
2300	Перник	1	38	39
2500	Кюстендил	3		3
2700	Благоевград	1		1
3000	Враца	1		1
3700	Видин	1		1
4000	Пловдив	79	1	80
4400	Пазарджик	4		4
4700	Смолян	13		13
5000	В.Търново	3		3
5300	Габрово	2		2
5500	Ловеч	1		1
5800	Плевен	2	0	2
6000	Ст.Загора	145		145
6300	Хасково	52	54	106
6600	Кърджали	39		58
7000	Русе	1	14	15
7500	Силистра		2	2
7700	Търговище	21		21
8000	Бургас	271	22	293
8600	Ямбол	14	46	60
8800	Сливен	32		32
9000	Варна	152	15	167
9300	Добрич	1	0	1
9700	Шумен	4	18	22

Абонаментната кампания тази година показва, че дружествата, които организирано осигуряваха абонаментите за в. „Тракия“, имат много по-добри резултати от останалите. Статистиката ясно показва това. Вестникът и напред ще осигурява място на своите страници за всички събития, които дружествата организират. Очакваме вашите материали и снимки. За предпочитане е да ти изпращате по електронната поща.

СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

София 1000, ул. „Стефан Караджа“ № 7А

Студио „ТРАКИЯ“

31 януари 2014 г., петък от 17:00 часа

по покана на ЦК „Родопи“

и д-во „Тракия“ – София

гост ще бъде областният управител

на област Смолян

инж. Димитър Кръстанов

Моля, заповядайте в салона на Тракийския дом в София на ул. Стефан Караджа 7А,

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Тодор Петков Каваков-Димитровград 28.2.1962 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталоген номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Корув; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА; e-mail: vestrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) - 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

НЕДЯЛКА АНАСТАСОВА

На площада в центъра на Казанлък една голяма група от хора, жители на тракийския квартал в града, се е събрала да посрещне гости от Аксаково, Варненско – свои земляци. Месец август 1972 г. е. Това са хора, насила прокудени от Тракия след Берлинския договор. После дошли годините – 1912–1913 след Балканската война и българите, останали някога в земите на Тракия, отново е трябвало да напуснат домовете си, стоката си и да бягат, ако искат да останат живи. Преселилите се през 1878 г. и малко по-късно в Аксаково хора си създали вече стопанства, горедолу покрив над главите си. Но ерменикойските жители, които тогава през 1913 г. побегнали, били само с дрешките на гърба си. Всичко оставало за турците, които подлагали на сеч ония, които остават там. Затова бежанците, идвайки в България, си спомняли за свои земляци и роднини и за местата, където живели те, за да отидат и да бъдат подслонени от тях.

И били приютени. В малките си къщички ги приемали аксаковци, дори и ония, които не били техни роднини-странджанците. За известно време – да. Но понеже нямало вече земя, за да бъдат оземлени всички, решено се да се разделят и разпръснат и по други краища. Така една доста голяма част от тези хора били насочени към град Казанлък. Когато напускали Аксаково – село, близко до Варна, на тия хора им било много тъжно. У нас тогава е живяло едно семейство и е споделяло скромната ни малка къща, купена наскоро. Мария се казвала жената, майка на три момченца. В една пещ пекли хляб, на една печка приготвяли скромните ястия, за да прехранват децата си. Като слушах разказите на майка ми, аз се гордеех с нея. Добродетелност, милост към нуждаещия се. Ето кое е истинското богатство човешко. Та сега, след толкова много години, нашата група аксаковци пристигна в Казанлък, посрещната от преселените някогашни жители на селото ни, роднини на други, останали в Аксаково. Разделяни били братя и сестри, братовчеди. Гостували си от време на време, но една мъка, която ги съпровождала, била като тяхна сянка. Срещата беше едно

Снимката е правена през 1909 г. Това са синовете на Петко Марков Кадията, роден в с. Корията, Лозенградско.

Село Аксаково – живот и хора

неизбежно радостно събитие. Аксаковци тръгнахме с автобус, а той беше пълен с народ. Все роднини-ерменикойци, узункюприйци. Има хора, които от деца не са се виждали. Там, на площада се виждаха, разпознаваха се, имаше прегръдки, целувки и съзвиз от радост. Много съзвиз...

Там сме Надежда Божкова-забележителна певица и хубавелка, Мария Филипова, която има много роднини в Казанлък и пее тракийски песни, а аз съм заедно с други изтъкнати тракийски активисти, за да присъствам и позапиша нещо от срещата събитие. Ние сме много трогнати от сърдечното посрещане. Домакините за мигове откъсват роднините си. Надя Божкова, аз и Мария Филипова сме облечени в красива беломорска носия. Пленяваме посрещачите с нея. Те се радват като ни гледат-спомнят си своите майки и баби от снимките. Една около 60-годишна жена, спретната и много красива, облечена чистичко, завързала косите си с чембер, ама малко по градски, се спусна към мене и рече: „Тая булка, така хубаво пременена по нашенски, искам тя да дойде у нас заедно с леля си. Така и стана. Посрещна ни в чистата си, скромна и подредена къща. Вечеряхме. После всички домашни и гости се отправихме към кварталния клуб на тракийците. Активисти от клуба изнесоха чудна програма от песни, поезия и хумор. Там Мария Филипова от нашата група изпълни пък песента за Капитан Петко

Сватбена снимка на Елена Добрева от Аксаково и Продан Францов от Тополите, запомнени с добродетели и човеколюбие, 1919 г.

войвода, която чувах за първи път. Всичките хора ръкопляскаха и се радваха на песента. В големия училищен салон на другия ден ни посрещнаха чисти, подредени маси с цветя по тях и започна тържеството. След краткото слово за тази среща и от двете страни прочуствено говориха Атанас Качаков и Стоян Пеев – Герджика от Аксаково. Дойде моят ред да прочета спомените от разказите, които бях слушала и записвала. Но когато четях пасажата от разказа за оная сладка чорба, варена от бабовата невеста всичката публика, особено казанлъчани, изваждаха кърпичките си, бършеха съзвите си и не скриваха плача си. Трогнати бяха до дъното на душите си. Те го бяха или преживели като деца, или слушали от майките си. След печалния спомен за отминалото време на сцената стъпи Надка Божкова. Тя покори хората в салона с мощния си красив глас и с интересната си песен. След нея пъ и Мара

Филипова. Пак песента за гордостта на българите – Капитан Петко войвода.

Когато тръгнахме вече да излизаме навън, към нас се спуснаха очарованите от изпълненията ни домакини. Разпитваха ни от кои сме – дали сме от беломорските или от странджанските „тронки“. Покланяха се на Надя за невероятния ѝ певчески талант, пък и за красотата ѝ. Мене пък ми се радваха за прочетеното слово, разпитваха ме: „Кажми мърти булка, ти уж си от странджанките, пък защо така хубаво приказваш нашите, на майките ни думи?“ „От близките ни комшии съм ги научила като от родна майка-отговарям. – От

чаните ни, моите чани – стринките ни.

В тия мигове, като ме придърпваше към себе си, ме спираше съсед, бате Георги Ламбов, а до него е мъж на неговите години. Някога като деца те си играели заедно и разделени в ония години, се запомнили с обич за цял живот. Сега, намерили се, се бяха върнали в ония щастливи, макар и трудни детски години. Мъжът, който се представи като Павел, ми каза: „Значи ти си тяхно момиче! На хазяите ни. Затрогна ни ти всичките тука в салона. Така беше, както го казваш, и хубаво го казваш. А ако са живи родителите ти, носи им много здраве. В нашето семейство ги запомнихме с добрината им!“ В тоя момент се почувствах много щастлива. Макар да нямаш роднини от хората на Казанлък, „бате Павел“ да ми беше като роднина. Отвсякъде в училищния двор после прииждаха хора и той се изпълни с народ. Земляческа среща – за първи път присъствах на такова събитие. В центъра на двора всред множеството заставаха музикантите. Бяха гайда, кавал, гъдулка и тъпан. Обединението им беше едно истинско чудо да изкуството. Тази музика създаваше такъв музикален шедьовър, щото покоряваше целия град, както и околностите на Казанлък – града на уханната роза. Сигурно е събуждало горските дъбрави, старопланинските върхове и поляни. Такива хора се извиха, каквито на

рядко се случва да играе човек. Облечен скромничко, но чисто и празнично, всеки се бе уловил да потропне и се порадва на живота в тия минути.

Аз пак ще се върна на тракийската ни премяна този ден. Беше незабравимо. Надя, Надежда Божкова грее сред хората. Грее и тя, и облечето ѝ беломорско. Един млад напет мъж играе темпераментно и пита: „Коя е бе хора, тая хубавица? Невяста ли е, мома ли е?“ Надка отбива атаките от комплиментите като казва: „То е заради носията.“ Носията ли, за хубостта е най-вече. Заради нехубостта, носията и песента!“

После около моята носия се устремява красив млад игроводец на моите години и пита: „Аз в селото ви бях през 1944 г. по Коледа на гости у леля ми и братовчедките ми. Бяхте ли тогава по празниците на хорото, на движението?“ „Бях“ отговарям. „Ами аз къде съм гледал, пита се той и се шегува. Но докато си говорим прави ми впечатление, че един млад човек, облечен в синя робошка, обут с простишки гумени цървули и с каскет на главата, настойчиво се взира в носията ми и погледна ли, виждам го как обикаля кръга на хорото и все се премества по посока на водещите. Щом, играйки погледна, той е там. Гледа с едва прикрита радост и като чели казва: „Това да няма край...“ Той сигурно се е грижил за животни в гората и е закъснял, но е дошъл при хората и той да се порадва на празника. Запомних го завинаги! Душа човешка! В нейните гънчици какво ли няма с крито, чиято и да е тя!...

Един от музикантите пее. Най-прекрасна и незабравима от песните е „Димчо ле, гайдарджийче ле“ – тогава нашумяла песен. Веселихме се и си поиграхме от сърце до каталясане. Аз не помня да съм преживявала друго такова невероятно веселие с такива хора и песни, каквито стана тоя ден в Казанлък. Беломорските тракийци, весели и темпераментни, трудолюбиви и кадърни за всичко, показваха как могат да се веселят от сърце и как се гости посрещат. А на следващата година те, казанлъчени, ни върнаха визитата. Гостуваха ни, а ние ги заведохме на Батова, където също прекарахме много весело. Но не беше същото, както в техния град. В града на уханните рози!

Атанас Иванов Парушев, отдал седем години в служба на родната – три години редовна служба и четири години във войната.

Димитър Стоянов Апостолов е роден през 1885 г. в Аксаково. Убит е на фронта в Румъния.